

USTVARJALNA PREVENTIVA za duševno zdravje družin

USTVARJANJE JE TEMELJ DOMIŠLJIJE, UČENJA IN RAZVOJA

Tjaša Srnko Rauh mag. zak. in druž. študijev in geštalt pedagoginja
(www.lucka-svetovanje.si)

Manj navodil, večja domišljija.

Likovno izražanje pri majhnih otrocih nastopa predvsem v vlogi otrokovega kognitivnega razvoja in predstavlja pomagalo, s katerim otrok spoznava, raziskuje in si razlaga svet okoli sebe na lasten način. Otroku naj ima pri likovnem izražanju možnost lastnega ustvarjalnega dela in naj pri tem uporablja lastne ustvarjalne sposobnosti. To pomeni, da starši ne dajemo (pretiranih) navodil ampak otroku pri ustvarjanju pustimo lastno pot. Domišljija daje otroku osnovo za rast.

Otrok z risbami, ki prikazujejo njegovo notranjo plat odraščanja, pokaže kje v razvoju se nahaja. Prve otrokove risbe imenujemo »čračke«, nato pa otrok napreduje k ritmičnim premikom in ustaljenim oblikam. **Za otroka je bolj kot končen izdelek pomemben dinamičen proces ustvarjanja** in odrasli se moramo tega zavedati. Ustvarjalni otroci in kasneje odrasli posamezniki, so sposobnejši ustvariti kakovostnejše odnose, uživati v umetnosti, glasbi, literaturi, likovni, dramski in filmski umetnosti.

Domišljija ne potrebuje nakupa.

Priporočljivo je, da otroku ponudimo čim več materialov, da bo njegova domišljija lahko imela prosto pot. Ponudimo raznorazno odpadno embalažo, kot so škatle, škatlice, rolce papirja ali pa ostanke blaga, vrvic, niti in volne, pri tem pa otrokovi domišljiji in ustvarjalnosti pustimo prosto pot. Igrača, ki si jo je otrok sam ustvaril s pomočjo svoje domišljije in svojih lastnih spretnosti, bo imela zanj velik pomen. Pri tem otroku omogočimo tudi takoimeno ustvarjalno spontanost, ki je temelj njegovega raziskovanja in igre, razvija pa se vse do šestega oziroma sedmega leta starosti.

Ustvarjalnost lahko pri otroku spodbujamo s samostojnostjo pri nastajanju idej, sprejemanjem in upoštevanjem otrokovih izdelkov in sprejemanjem njegovih idej pri ustvarjanju, s tem, da ga sprašujemo in poizvedujemo o njegovem izdelku in ga spodbujamo, da tudi sam opazuje svoj izdelek in na njem poišče posebnosti, različnosti, značilnosti. Ob tem lahko spodbujamo tudi njegovo domišljijo in krepimo njegov spomin na način, da nam o svojem izdelku pripoveduje. Otroku je potrebno dovoliti popolno svobodo pri igranju z likovnimi materiali. **Seveda pa ne smemo pozabiti tudi na to, da otroka validiramo ter dajemo vrednost njegovemu izdelku.**

Ustvarjanje zajema več področij

Med likovna področja sodijo: risanje, slikanje, kiparstvo (ali sprva oblikovanje s plastelinom, kasneje z glino; med kiparstvo pa sodi tudi oblikovanje skulptur iz papirja, kartona, vlivanje mavca itd.), grafika, oblikovanje prostora. Skozi risanje si otrok razlaga svet, ki ga obdaja, spoznava prostorske odnose in vizualne značilnosti predmetov in pojavov. Risanje z voščenkami je posebej primerno za otroke, ki še ne obvladajo »pincetnega prijema«. Kasneje, ko to usvojijo jim bo lažje risati s svinčnikom ali barvicami; lahko pa seveda že takoj ponudimo tesarski svinčnik, ki je debelejši ali debelejšje barvice.

Z ustvarjanjem na pot samozavesti.

Pri likovnem delu lahko le-to poteka kot svobodno delo (otrok ustvarja prosto in po lastni volji), usmerjeno delo (kamor sodi vodeno ustvarjanje npr. v vrtcu, šoli ali na kakšnih delavnicah), individualno delo (otrok dela sam, pri čemer njegovo likovno izražanje poteka na spontan način, zaradi česar tudi najlažje udejanji svoje zamisli, hkrati individualno delo krepi samostojnost in posledično samozavest), delo v parih (kjer se krepi sodelovanje ter skupna organizacija delovnih postopkov), skupinsko delo (pri čemer se krepi sodelovanje in komunikacija med večimi manjšimi skupinami otrok) in skupno delo (kjer sodelujejo vsi otroci-kot ena velika skupina).

Pobarvanke in šablone – pomoč ali omejitve?

V zgodnjem otroštvu lahko pobarvanke in šablone nehote omejujejo otrokovo ustvarjalnost in zavirajo razvoj grafomotorike. Otroku se največ nauči skozi lastno opazovanje in samostojno risanje, pri čemer ima prosto pot za raziskovanje. Naša naloga pa je, da ga pri tem spodbujamo, ne usmerjamo.

Viri in priporočljivo branje:

John B. Thompson, Tim Kahn, Mildred Masheder, Lynne Oldfield, dr. Michaela Glockler, prof. Roland Meighan 1994: NARAVNO OTROŠTVO, praktični vodnik za prvih sedem let življenja. Didakta, Radovljica, 1995.
Tomaž Vrlič: Likovno-ustvarjalni razvoj otrok v predšolskem obdobju. Debora, Ljubljana 2001.